

מתיקות ועריבות התורה

סיפורים משלים ואגדות
לשולחן שבת

פרשת חיי שרה

העיקר זה המידות

הגמ' בפסחים [מט:] מספרת על ר"ע שאמר על עצמו שכאשר הוא היה עם הארץ, אמר "מי יתן לי תלמיד חכם ואנשכנו כחמור". שאלו אותו תלמידיו למה לא אמר לנשוך ככלב? אמר להם ר"ע הכלב נושך ולא שובר עצם אולם החמור טבעו לנשוך ולשבור את העצם, לכן אמר כחמור. **יוצא שהיה ר"ע בהיותו עם הארץ שונא מאוד תלמידיו חכמים.**

כתב המהרש"ם אין הכוונה שהיה ממש נושך אלא שהיה מוכן להרע מאוד לתלמידיו חכמים. כאן מובן שר"ע מעיד על עצמו שהיו לו מידות רעות.

שואל התוס' הרי זה סותר את הגמ' בכתובות שבתו של כלבא שבוע ראתה בר"ע שהיה צנוע ובעל מידות טובות, ולכן הסכימה להתחתן איתו?

מסביר התוס' שבאמת לא היה ר"ע שונא ת"ח, אלא שהיה סבור שתלמידיו חכמים מתגאים על עמי הארץ מפני תורתם שהיו יודעים, וגם לא היו מניחים להם לגעת בהם מפני הטומאה.

יוצא שבאמת היו לר"ע מידות טובות ולכן היה גם קל להחזירו למוטב כפי שראתה זאת רחל. כי באמת אדם שהוא מושחת במידות קשה מאוד לשנותו ואף מידותיו הרעות עוברות בתורשה.

הרי לנו עד כמה חשיבות יש לאדם שיש בו מידות טובות, ראשו יהיה תמיד פתוח לדעות אחרות, לשינוי תפיסת עולם והחיים עם אדם כזה יהיו תמיד טובים ומוצלחים.

הגמ' אומר והחזיקו!!

ניתן להאזין לשיחותיו של הרב גדעון ראובן בשידור חי מידי שבוע ב"קול הלשון" על ידי זיהוי קולי במס' 03-6171111 ולהקיש * [אפשר לקבל צינחוק]. כמו כן ניתן

"כי אל ארצי ואל מולדתי תלך ולקחת אשה לבני ליצחק, ויאמר אליו העבד אולי לא תאבה האשה ללכת אחרי... ההשב אשיב את בנך אל הארץ אשר יצאת משם, ויאמר אליו אברהם השמר לך פן תשיב את בני שמה" [כ"ד, ד' - ו']

אברהם אבינו מצווה את אליעזר לקחת ליצחק אישה מבנות ארם, אבל אסור לו לקחת אישה מבנות כנען.

צריך להבין - הרי גם במשפחתו עבדו ע"ז כמו בארץ כנען ומדוע אברהם אבינו כל כך מחמיר לא לקחת כלל מבנות כנען?

מסבירים חז"ל כאשר יש חיסרון בדעותיהם של בני אדם, אפשר לשנות ולעקור אותן לגמרי. אך כאשר המידות מושחתות, הן עוברות בירושה אל הדורות הבאים.

זו הסיבה שלא רצה אברהם אבינו שייקח יצחק מבנות כנען שהם היו מושחתים במידות, דבר שעובר בתורשה. אך מבנות משפחתו, הגם שעובדים ע"ז זה חיסרון בדעת דבר שניתן לשנות ולעקור. ובאמת כך היה שאברהם אבינו היה מצליח להשפיע על בני ארם ולהחזירם למוטב.

מסופר על הרב שך זצ"ל שאמר לאחד ממקורביו שאין אדם גדול בתורה ללא מידות טובות. מקורבו של הרב התווכח עימו אם זה נכון או שלא. אמר לו הרב "אדרבה, תנסה למצוא. אני אומר לך חבל לך על הזמן כי אתה לא תמצא כלום".

אך אצל חכמי אומות העולם ניתן למצוא אדם חכם מאוד אך מושחת במידות מכף רגל ועד ראש, וחיצוניותו אף מוכיחה שהוא דורש כבוד.

פניני "אור החיים" הקדוש

לדבינו הקדוש רבי חיים ב"ר משה בן עטר זיע"א

"ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה" [כ"א, א']

שואל ה"אור החיים" מדוע נאמר בהתחלה "ויהיו חיי שרה" ושוב בסוף הפסוק "שני חיי שרה"?

מסביר ה"אור החיים" הקדוש - כל מקום שנאמר "ויהי" הוא לשון צער לכן נאמר בהתחלה "ויהיו חיי שרה" לומר שנפטרה מחמת צער כאשר אמרו לה על עקידת יצחק. ומה שנאמר בהמשך הפסוק "שני חיי שרה" לומר לנו שהקב"ה מתחסד עם הצדיקים וידידיו שאם לא השלים את השנים בהם הוא צריך לחיות בגלל סיבות הידועות רק לו יתברך, בכל אופן הקב"ה לא גורע מהצדיק את השכר כאילו הוא עדיין ממשיך לחיות ומקיים מצוות, למרות שלא פעל כלום באותן שנים. וזו הכוונה "שני חיי שרה" - שכיוון הפסוק על השנים שלא חייתה, שתהיה משכורתה שלמה מעם ה'.

הרי לנו עד כמה הקב"ה מתחסד עם ידידיו, הוא משלים את שנותיהם לטובה ומקבלים שכר רב מאת ה' יתברך כאילו המשיכו לחיות.

פנינים ממח"ס "זרע שמשון"

לדבינו הקדוש רבי שמשון חיים ב"ר נחמן מיכאל נחמני

"עקביא בן מהללאל אומר, הסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עברה. דע, מאין באת, ולאן אתה הולך, ולפני מי אתה עתיד לתן דין וחשבון. מאין באת, מטפה סרוחה, ולאן אתה הולך, למקום עפר רמה ותולעה. ולפני מי אתה עתיד לתן דין וחשבון, לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא"

ממשיך בעל ה"זרע שמשון" וכותב בשם ה'מדרש ילקוט' כאשר רצה הקב"ה לברוא את האדם, התייעץ עם התורה הקדושה והיא אמרה שהאדם הוא קצר ימים ושבע רוגז ובא לידי חטא, אם אין אתה מאריך אפך עמו הרי שהוא בא חנינם לעולם. אמר הקב"ה וכי חנינם אני נקרא אך אפים ורב חסד? **וצריך להבין** מדוע בשל כך שהאדם הוא קצר ימים יבוא לידי חטא, אדרבה כיוון שהוא מאריך ימים יהיה מרבה לחטוא? **אלא** שימינו כצל עובר כמו הגרים שאין להם קביעות והם נמנעים דכים ושפלים, ואין לאדם להימשך אחר תענוגות העולם הזה, ומן הדין היה שלא יימשך האדם אל תענוגות העולם. ועל זה אמרה התורה שרואים שבכל זאת נמשך אחר תענוגות העולם הזה, והוא שבע רוגז - ששבע מתענוגים של העולם הזה ומרגיזים אותו לפרוש מדרכי ה', איך יוכל האדם להינצל ללא ארך אפים? על כך אמר הקב"ה וכי לחנינם אני נקרא אך אפים...!? בשביל שאם יחטא יחזור בתשובה ואני מוחל לו.

הלכה למעשה
הרב מנשה מורנו שליט"א
אם מותר לעשות מסז' בשבת?

אור"ש פרק כ' סעיף קלה', ואסרו מטעם שדרך לפעמים לעשות העיסוי ע"י סממנים, והביאו תו לאסור מחמת עובדין דחול כמבואר בסעיף מג', ויש לבעל דין לדחות, שאם כואב לו לא שייך עובדין דחול, וכן אם עושה לתענוג, ע' ביאורה"ל שלג', ולא הביאו דברי משנ"ב וביאורה"ל הנ"ל שמבואר להפך, ואם לא ראיתי לא האמנתי. וטובא אתמהא על מש"כ בהלכות שבת בשבת ח"ג פ"ל הערה 59 התמיה על משנ"ב שפסק כרמב"ם, ולא הביא דברי הב"ח בסימן שכח' שכתב שרש"י ורמב"ם לא פליגי. והיה יכול להוסיף שכבר במחציה"ש באר כך דברי המ"א שכח' סעיף מב', ומ"מ ברור שראה משנ"ב דבריו, ובחר במשנת הא"ר. ומ"מ שמנים רפואיים, הבאים להקל על כאבי שרירים, אסורים בשימוש בשבת, אפילו בנתינה על הגוף בלבד בלא עיסוי, כיון שבהם שייכת גזירת שחיקת סממנים. ואם כואבים השרירים עד כדי שהאדם נזקק למנוחה תמידית, או שאינו יכול לתפקד בדברים פשוטים בבית, הרי שנחשב לחולה שאין בו גזירת שחיקת סממנים, ומותר בעיסוי אפילו בשמנים רפואיים כוולטרין. (שכח' משנ"ב סק"א וסק"ח, בא"ח ש"ש תצוה א', ובחו"ש פפ"ט סק"ו) **ובכל אופן לא יתן משחה מכל סוג שיהיה, כיון שיש איסור של ממרת.** (כמבואר בשו"ע שיד' סעיף יא', ואין שייך להתיר במשחה הנבלעת, ע"פ מש"כ מ"א הביאו במשנ"ב שטז' סקמ"ט, כיון שמטרתו בעיסוי, רוצה שכל רגע תשאר משחה לצורך העיסוי, ושלא תבלע תוך הגוף).

אסרו חז"ל לעשות רפואות בשבת. (שכח' סעיף א' ולז') אבל דבר שאין דרך לעשותו בעזרת סממנים (=תרופאות, שמנים ושיקויים) כיון שאין הגזירה שייכת, לא אסרו חז"ל. (שכח' סעיף מג'). **מסז', כל שאין נעשה בחזקה, כך ששרירי המטופל מזיעים, אינו חשוב רפואה ומותר לעשות בשבת. ובכל אופן מותר לעשות בעזרת שמנים, שנחשבים לתענוג.** והמחמיר שלא לעשות כלל מסז' כשנעה ע"י מקצוען, תע"ב, אבל בנעשה בבית בין איש לאחיו וחבירו, אין בו כלל איסור. (בשו"ע שכז' סעיף ב' אוסר למשמש בכח על גבי גוף האדם, שכ"ה לרש"י. אמנם בשו"ע שכח' סעיף מב' אסר רק אם עושה באופן שמגיע המטופל לידי זיעה, שכ"ה לרמב"ם פכ"א. וכתב משנ"ב שכז' סק"ז וביאורה"ל שכח', נמצא פסקי השו"ע סותרים זה לזה, והלכה יש לתפוס כהרמב"ם, שכ"כ בא"ר, שמסז' רגיל מותר, אך כזה שמביא לידי זיעה אסור, וכן פסק באול"צ ח"ב פל"ו סי"א, ובחזו"ע שבת ג' עמ' שפו' להתיר כשלא בא לידי זיעה אפילו בנותן שמנים, וכתב שכ"ה בשו"ת שרדי אש, ומ"מ כתב דבריו שרק אם חולה קצת, הותר ליתן שמן. ואני אמרתי בחופזי, שאם אין לו חולי ומיחוש, מותר ע"י שמן, כיון שנמצא בא לתענוג, ע' בשו"ע שכח' סעיף מב'. ומ"מ כיון שבשו"ע הביא שיטת רש"י, בודאי שנכון יתר להחמיר לא לעשות בכח, ומה גם כי בגר"ז פסק להחמיר כרש"י. ויש לתמוה על תמיהת הפסקי תשובות על האול"צ, שהרי כ"פ במשנ"ב וביאורה"ל. ובספר

גאורה שלחחת!!

בסייעתא דשמיא בקרוב ייצא לאור
הספר שרבים ציפו לו

"מתיקות ועריבות התורה" חלק ד'

ועכשיו זה הזמן להוציא את הקדשה אוקיוריק

להקדשות והנצחות: 052-7151420

"מתיקות ועריבות התורה" גם השקפה ומוסר וגם דרך לחיים